

A PÁPA HOMÍLIÁJA A CZESTOCHOWAI JUBILEUMI ÜNNEPSÉGEK ZÁRÓMISÉJÉN

1. „Az Úr hatalmas, nagy dicséret áldja! / Az Isten városában szent hegye. / Hegycsúcs, amelynek nincs párja, / a földkerekség öröme. / Ahogy hallottuk, látta is szemünk, / Hadak Urának városában, / az Isten városában. / Megőrzi mindörökkre Istenünk” (Zsolt 48,2-3.9).

A zsoltárnak ezekkel a mai liturgiából vett szavaival mindenekelőtt dicsőséget akarok adni az Egy Istennek. Az Örök Isten, Atya, Fiú és Szentlélek dicsőségére, a legfőbbesebb Szentháromság dicsőségére üli meg ünnepélyesen a lengyel egyház, pásztorainak vezetése alatt a nemzeti jubileumot, s egyben Jasna Góra 600. évfordulóját. Hat század óta van jelen ezen a „szent hegyen” az Istenszülő, mint nemzetünk Anyja és Királynője, kegyképe által, amely anyyi kegyelmi adományról híres.

Íme zárandokként jövök, hogy megadjam a dicsőséget az Örök Istennek hazámnak ebben a nemzeti szentélyében. Maga Jasna Góra Úrnője, mint az Úr szolgálóleánya adja itt vissza a legfőbbesebb Szentháromságnak mindazt a tiszteletet és dicsőítést, mindazt a szeretetet és hálát, amit itt kap.

(2. A Szentatya megköszönte Istennek, hogy eljöhett ide, ahol „elég lélegzetet venni, hogy Istent lélegezzük be.” Szívélyesen üdvözölte a jelenlevőket.)

3. A liturgia Jasna Góra szentélyének csodálatos misztériumát mindenekeelőtt Szent János evangéliumának a kánai menyegzőről szóló részletével fejezi ki.

Ez a szöveg Jézus Anyjának jelenlétéről beszél — „Jézus anyja is ott volt” —, valamint arról, hogy meghívták magát Jézust és tanítványait is. Az esemény Mária Fia tanítói tevékenységének kezdetén történik, galileai nyilvános tevékenységének elején.

Az evangéliumi történet mindenekelőtt keresztségünk millenniumát idézi föl bennünk. Valóban: a 966-os évnek ezzel az eseményével, a történelmünk kezdetén álló keresztséggel Jézus Krisztust meghívtuk hazánkba, mint valami lengyel Kánába. Vele együtt meghívtuk Anyját, és ő is nyomban eljött. Eljött és jelen volt Fiával együtt, amint a lengyel keresztyénység első századainak számos tanúbizonysága erősíti, különösen is a „Bogurodzica” (Istenszülő) ének.

Az 1982/83-as év mintegy új alakot ad történelmünkben ennek a meghívásnak. A Jasna Góra-i kegykép új jelét hozza Jézus Anyja jelenlétének. Azt lehet mondani, hogy akkor magát Krisztust is újféléképpen hívtuk meg történelmünkbe. Meghívtuk, hogy nyilvánítsa ki üdvözítő hatalmát, amint először a galileai

Kánában tette. Meghívtuk, hogy a lengyel föld fiai és leányai a világ Megváltója üdvözítő hatalmának sugárkörébe jussanak.

A galileai Kánában Mária azt mondja a menyegzői lakoma felszolgálóinak: „Tegyétek meg, amit mond” (5. v.), vagyis tegyetek meg mindent, amit csak mond. 1382-től fogva Mária itt van e föld fiai és leányai, egész nemzedékei előtt, és ugyanezeket a szavakat ismétli. Ilyenformán Jasna Góra az evangélizálás sajátos helyévé válik. A Jóhír szava itt kivételes kifejező erőre tesz szert, ugyanakkor pedig az Édesanya mintegy közvetítőjévé lesz. Jasna Góra vitte bele hazánk egyháztörténetébe és egész lengyel kereszténységünkbe azokat az anyai vonásokat, amelyeknek eredete a kánai eseményre nyúlik vissza.

4. „Tegyetek meg mindent, amit csak mond.” És mit mond nekünk Krisztus? Nem azt mindenekelőtt, amit a mai második olvasmányban, Szent Pál galata levelének oly tömör szövegében találunk?

„Isten elküldte a Fiát, aki asszonytól született, és ő alávetette magát a törvénynek, hogy kiváltson minket a törvény szolgaságából, hogy a fogadott fiúságot elnyerjük. Mivel az Isten fiai vagytok, Fia Lelkét árasztotta szívünkbe az Isten, aki őt így szólítja: Abba, Atya! Tehát nem vagy többé szolga, hanem fiú, s ha fiú, akkor Isten kegyelméből örökös is” (Gal 4,4-7).

Ezt mondja nekünk Krisztus, nemzedékről nemzedékre. Mondja mindazzal, amit tesz és amit tanít. Mondja mindenekelőtt azzal, aki. Isten Fia ő – és azért jön el, hogy a gyermekké fogadással ajándékozzon meg. A Szentlélek erejéből kapjuk meg Isten gyermekeinek méltóságát, és e Lélek erejében mondjuk Istennek: „Atyánk!” Mint Isten gyermekei nem lehetünk rabszolgák. Istenfiúságunk a szabadság örökségét hordja magában.

Krisztus, aki anyjával együtt jelen van egy lengyel Kánában, nemzedékről nemzedékre elénk tárja a szabadság nagy ügyét. A szabadságot Isten adja az embernek, méltósága mértékéeként. De ugyanakkor feladatként is: „A szabadság nem könnyebbség, hanem a nagyság fáradsága” (L. Staff: Íme a te éneked). Az ember ugyanis jól vagy rosszul használhatja a szabadságot. Építhet vagy rombolhat vele. Jasna Góra evangélizációjában benne rejlik az Isten gyermekei örökségére való meghívás. Meghívás arra, hogy éljük a szabadságot. Hogy jól használjuk fel. Hogy építsünk és ne romboljunk.

Ennek a Jasna Góra-i evangéliumi üzenetnek – hogy Isten gyermekeihez méltó szabadságban éljünk – hosszú, hat évszázados története van. Mária a galileai Kánában együtt működik Fiával. Hány zarándok vonult át Jasna Góra szentélyén hat századon át? Hányan tértek meg itt, szabadságuk rossz használatáról a jóra térve? Hányan szereztek vissza a fogadott istengyermekség igazi méltóságát? Mi mindent beszélhetne erről a Jasna Góra-i kép kápolnája? Mi mindent mondhatnának az egész bazilika gyóntatószékei? Mit mondhatna a keresztút a fal mentén? A lelkek történetének roppant fejezete! Ez talán Jasna Góra 600. évfordulójának legalapvetőbb dimenziója. Megmaradt és fennmarad továbbra is e föld fiaiban és leányaiban, amikor Isten elküldi szívükbe Fiának Lelkét, úgyhogy teljes belső igazsággal kiálthatják: „Abba, Édesapa!”

5. Mindamelllett a szabadság Jasna Góra-i evangéliumi üzenetének van egy másik dimenziója is. Ez a nemzet szabadságának, a szabad, önálló állam méltóságába visszaállított hazának a dimenziója. A nemzet akkor szabad igazán, amikor mint egységes kultúrától, nyelvtől és történelemtől meghatározott közösség alakulhat ki. Az állam akkor uralkodik szilárdan, amikor kormányozza a társadalmat és egyben szolgálja a társadalom közös javát, s megengedi a nemzetnek, hogy saját jellegzetes mivoltában, saját identitásában megvalósíthassa önmagát. Ez többek között magával hozza megfelelő föltételek megteremtését a kultúra, a gazdasági élet és a társadalmi közösség más életviszonyai terén. Az állam fensőbbsege mélyen hozzá van kötve ahhoz a képességéhez, hogy előmozdítsa a nemzet szabadságát, vagyis olyan föltételeket hozzon létre, amelyek megengedik számára, hogy kifejezze minden történelmi és kulturális sajátosságát, tehát önálló legyen az állam segítségével.

Ezek az elemi erkölcsi igazságok drámai módon vetődnek elénk a századok folyamán, amelyeken át a Jasna Góra-i kegykép nemzetünk történelmében az Istenanya különleges jelenlétéről tanúskodott.

(6. A pápa itt röviden áttekintette hazája történelmét.)

A Jasna Góra-i kép hatszáz éves jubileuma mintegy elengedhetetlen kiegészítése a millennium ünnepének. Kiegészítése a nagy ténynek, amely lényeges az emberek történetére és a nemzet történelmére vonatkozólag.

Ennek a ténynek a neve: Lengyelország Királynője.

Ennek a ténynek a neve: Édesanya.

Igen nehéz földrajzi-politikai helyzetünk van. Igen nehéz történelmünk, különösen az utóbbi századokban. A történelem fájdalmas tapasztalatai megélesztették érzékenységünket az ember és a nemzet alapvető jogainak terén; különösen ami a szabadság és önálló lét jogát, a lelkiismereti és vallásszabadságnak meg az emberi munka jogainak tiszteletben tartását illeti. Vannak különféle gyögeségeink és emberi hibáink is, bűneink, sőt súlyos bűneink, amelyeket állandóan szemünk előtt kell tartanunk, és állandóan szabadulni törekedni tőlük.

De kedves fivéreim és nővéreim, szeretett honfitársaim, mindezek közepette Jasna Górában Édesanyánk van.

Gondos, figyelmes Anyánk, mint a galileai Kánában volt.

Igényes Anyánk, amint minden jó anya igényes.

De ugyanakkor segítő Anyánk: ebben fejeződik ki anyai Szívének hatalma.

Végül pedig ő Krisztus Anyja, azé a Krisztusé, aki – Szent Pál szavaival szólva – állandóan ismétli minden embernek és minden népnek: „Nem vagy szolga, hanem fiú, s ha fiú, akkor Isten kegyelméből örökös is” (Gal 4,7).

7. A mai evangélium tartalmának megfelelően meg szeretnénk hívni Krisztust hazánk jövőndő történelmi fejlődésébe, úgy, ahogyan, Anyjával együtt, meghívták a galileai Kánába.

Pontosan ezt jelenti a Jasna Góra-i jubileum hazánkban. A köszönet és egyben a meghívás idejét.

Úgy esett, hogy ez a mi Jasna Góra-i nemzeti jubileumunk egybeesik a megváltás évének jubileumával az egyetemes Egyházban. Csatlakozunk a világnak a kereszten végbement megváltásához az azóta eltelt ezerkilencszázötven éven át; ugyanakkor előre tekintünk a dátum felé, amely majd lezárja az emberiség történelmének Krisztus utáni második évezredét, és megnyitja a harmadikat.

Íme, ebben a történelmi összefüggésben szeretnénk meghívni jövendőnkbe Krisztust, a Jasna Góra-i Madonna által. Mindenekelőtt közvetlen jövönkbe, az emberek és a nemzet jelenlegi nemzedékének határain belül. Egyben pedig a távolabbi jövőbe, a Mindenható Isten akarata és rendelése szerint.

Mondjuk Krisztusnak Mária által: légy velünk mindenkor!

És ezt a meghívást itt, Jasna Górában helyezzük eléje.

9. Öleljük át szemünkkel és szívünkkel ezt az egész szentélyt: Jasna Górárt, a mi lengyel galileai Kánánkat.

Gondoljunk jövőnkre. És a jövő ma kezdődik. Ma együtt vagyunk itt az Úr 1983-as esztendejében.

Ma a szemedbe nézünk, ó Mária!

Ó Mária, aki láttad a galileai Kánában, hogy „nincs több boruk” (Jn 2,3) . . .

Ó Mária! Te tudod, mi minden hiányzik nekünk! Tudod mindazt, ami fáj. Ismered szenvedéseinket, bűneinket és vágyainkat. Tudod, mi bántja a szívedet abban a nemzetben, amelyet a millenniumra „a szeretet anyai rabszolgaságában” neked szenteltek . . .

Szólj Fiadhoz!

Szólj Fiadhoz nehéz mánról. Szólj erről a nehéz máról ahhoz a Krisztushoz, akit eljöttünk meghívni egész jövendőnk tartamára. Ez a jövendő „ma” kezdődik, és attól függ, milyen lesz a mánk.

A galileai Kánában, amikor elfogyott a bor, azt mondtad a szolgálknak, Krisztusra mutatva: „Tegyétek meg, amit nektek mond” (Jn 2,5).

Mondd ezt a szót nekünk is!

Mondd mindig! Mondd fáradhatatlanul! Ó Krisztusnak, a jövendő világ Urának anyja . . .

És tedd, hogy ebben a nehéz mában meghallgassuk Fiadat. Meghallgassuk nap mint nap és minden tettünkben. Meghallgassuk akkor is, amikor nehéz és követelő dolgokat mond. Kihez menjünk? Nála vannak az örök élet igéi! (vö. Jn 6,68)

Az Evangélium a fáradtság öröme, s egyben az öröm és az üdvösség fáradtsága.

Ó Anyánk! Segíts nekünk, hogy, szívünkben az Evangéliummal, áthaladhassunk nehéz mánkon a jövő felé, amelyikbe meghívtuk Krisztust.

Segíts nekünk, hogy nehéz mánkon át a felé a jövő felé haladhassunk, amelybe meghívtuk Krisztust, a Béke Fejedelmét is.

10. Öleljük át még egyszer tekintetünkkel és szívünkkel Jasna Góra-i szentélyünket. Figyeljünk a mai liturgiából a zsoltár szavára: „Kerüld körül Sion

hegyét, járd körbe, / számold meg tornyait, vizsgálj meg falait, / a fellegvárat vedd szemügyre. / S kiáltsd a jövő nemzedék felé: / Ez mind az Istené!" (Zsolt 48,14)

HÁZASSÁG, CSALÁD ÉS EUKARISZTIA

A svájci püspökök körlevele 1982 Szentcsalád ünnepén

Kedves Testvéreink! Mindannyian bizonyos kényszerűségeknek vagyunk alávetve munkánkban, sőt még szabadidőnkben is vannak kötelezettségeink. Egyesek fontosak, mások kevésbé. Van, amelyik örömet okoz, a másik kevésbé. Terminusok, amelyek szorítanak, vagy terminusok, amelyek tetszés szerint tölthető időt nyitnak meg számunkra.

Ebben a pillanatban (ti. a körlevél felolvasásakor) is egyik kötelességeket tartjátok meg: részt vesztek a vasárnapi eukarisztián. Vajon ez egy kötelesség, egy heti terminus sok más között, vagy pedig egészen sajátos természetű?

Mi püspökeitek szeretnénk elmélkedni ezen mindnyájatokkal együtt, akik most itt vagytok, főleg pedig veletek, apák és édesanyák, veletek, családok, hiszen ma a Szentcsalád ünnepét üljük.

Támaszt keresve

Meg vagyunk győződve, hogy a vasárnap, az eukarisztia megünneplésének napja, életünk egyik különösen jelentős terminusa. Sokan emelik ma fel szavukat, hogy jelezzék a házastársakra és családokra nehezedő sokféle terhet. Egyesek odáig mennek, hogy magát a házasság intézményét is megkérdőjelezzik. Házasságok felbomlanak. A családok mind kevésbé részesei egy nagyobb egésznek, amely képes fenntartani őket. A szülőknek az a benyomásuk, hogy magukra maradtak a gyermekeik nevelése közben felvetődő problémák megoldásában. A gyermekek és fiatalok benyomása viszont az, hogy a család már nem az otthonosság és biztonság helye többé.

Felvetődik hát a kérdés: hol találják meg a házaspárok és a családok az olyannyira szükséges támaszt? Honnan merítsenek új erőt, hogy éljék a házasságot, és felvirágoztassák a családot?

Mint keresztények tudjuk, hogy támaszkodhatunk Isten segítségére; tőle jön az erő és bátorság. Nem akarjuk ezzel azt mondani, hogy lebecsülnénk a hitvesi és családi problémák szakértőinek közreműködését. Nem kerüli el figyelmünket az a segítség sem, amelyet a különleges társadalmi intézmények adnak a nehézségben levő családoknak. Ezeknek nagy a jelentőségük, és méltók állandó figyelmünkre. De Isten segítése nélkül mindez a segítség